

Nr 203.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överskridande av vissa poster i avlöningsstaterna för universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet m. m.

(2:a avd.)

I en den 3 maj 1940 dagtecknad proposition, nr 244, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att för det ändamål, som av departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll angivits, besluta om förstärkning *dels* under budgetåren 1939/40 och 1940/41 från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter av de i avlöningsstaterna för Uppsala universitet och för karolinska mediko-kirurgiska institutet under rubriken I. Professorer och lärare m. fl. uppförda delposterna till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t: Grundbelopp och den i avlöningsstaten för Lunds universitet under samma rubrik uppförda anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *dels ock* under budgetåret 1939/40 från nämnda förslagsanslag av anslaget till Universitetssjukhus: Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm.

I förevarande proposition erinras, att bestämmelser numera meddelats om rätt för tjänstemän vid nyreglerade verk att behålla vissa löneförmåner vid sin civila befattning under tjänstledighet, som föranletts av inkallelse till militärtjänstgöring i anledning av de anbefallda särskilda försvarsåtgärderna. Generella bestämmelser av denna art hava hittills icke utfärdats för sådana tjänstemän vid universiteten och karolinska institutet, vilkas löneförmåner alltjämt äro oreglerade. Kungl. Maj:t har enligt kungörelsen nr 749/1939 endast förklarat Sig vilja efter prövning i varje särskilt fall avgöra frågor av denna art. Det förslag, som nu föreligger, avser en generell reglering av löneförhållandena vid den civila tjänsten under ifrågavarande värnpliktstjänstgöring för ett antal arvodestagare vid universiteten och karolinska institutet.

I likhet med de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, har *departementschefen* funnit goda skäl tala för att generella bestämmelser i ämnet med-

delades beträffande vissa grupper arvodestagare vid de statliga akademiska läroanstalterna. I analogi med vad som för närvarande vore stadgat i fråga om tjänstemän vid nyreglerade verk, vilkas avlöning utginge i form av arvode med av Kungl. Maj:t fastställt belopp, borde föreskrivas, att vederbörande skulle vid inkallelse till värnplikstjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap eller partiell mobilisering äga uppbära halva arvodet under villkor, att anställningen vore att betrakta såsom befattningshavarens huvudsakliga sysselsättning eller förvärvskälla. Såsom ytterligare villkor borde gälla, att denna förmån som regel endast skulle tillkomma arvodestagare, vilka innehade årsförordnanden. Enligt departementschefens mening borde även övervägas att, på sätt statskontoret föreslagit, härutöver fordra, att befattningshavaren sedan ingången av kalenderåret närmast före tjänstledighetens början skulle ha innehaft sammanlagt minst sex månaders anställning i statens tjänst. I fråga om avgränsningen av de grupper tjänstemän, beträffande vilka generella bestämmelser av antytt slag syntes lämpa sig, vore departementschefen närmast böjd att ansluta sig till den av statskontoret uttalade meningen, enligt vilken avgränsningen borde göras relativt snäv. För de arvodistgrupper, som härigenom komme utanför de generella föreskrifterna, borde uppkommande frågor om bibehållande av arvodesförmåner avgöras av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall. Bestämmelserna borde erhålla giltighet från och med den 1 september 1939. Om ändrade bestämmelser ansåges böra genomföras i fråga om civila avlöningsförmåner under militär tjänstgöring åt arvodestagare inom civilförvaltningen i övrigt, borde givetvis motsvarande jämkningar ske beträffande de tjänstemän, som här vore i fråga.

Då de arvodestagare, som det här gällde, i allmänhet fullgjorde undervisningsuppgifter, torde det i viss utsträckning vara nödvändigt att i de inkallades ställe förordna andra personer att upprätthålla den erforderliga undervisningen. Detta kunde i sin tur medföra ökning av medelsåtgången, varigenom det kunde bli nödvändigt att överskrida de av riksdagen i avlöningsstaterna under rubriken I. Professorer och lärare m. fl. med bestämda belopp uppförda delposterna till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t: Grundbelopp respektive — beträffande avlöningsstaten för Lunds universitet, där uppdelning av anslagsposten i grundbelopp och vikariatsersättningar icke skett — anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Departementschefen utginge nämligen ifrån, att de arvodesförmåner, som de inkallade bleve berättigade att behålla (liksom givetvis arvoden å det deras vikarier), skulle bestridas från dessa poster. Det finge förutsättas, att vikarier förordnades endast om så vore oundgängligen nödvändigt för undervisningens behöriga uppehållande. Beträffande innehavare av forskarstipendier syntes icke komma i fråga att förordna vikarier.

Anmärkas kunde, att de i avlöningsstaterna för Uppsala universitet och karolinska institutet uppförda delposterna till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t: Vikariatsersättningar m. m. vore avsedda endast för ersättningar åt vikarier för underläkare och amanuenser vid kliniker och polikliniker under semester, sjukledighet och dylikt. Dessa delposter borde därför icke belastas jämväl med avlöningsförmånerna för vikarier åt inkallade. I stället borde — i analogi med bestämmelserna i kungörelsen nr 749/1939 — den av departementschefen angivna utvägen anlitas, varigenom även vunnos en bättre kontroll över medelsåtgången.

Statskontoret hade ansett, att medel, som besparades därigenom, att vikarier icke förordnades för sådana till värnpliktstjänstgöring inkallade stipendiater och andra arvodestagare, som här vore i fråga, ej borde tillgodoses fonderna för besparade medel (docentstipendiefonder, forskarstipendiefonder och reservfonder) utan redovisas såsom inkomst å avlöningsanslagen. Det syntes emellertid knappast vara lämpligt att ändra på den allmänna regel, som gällde beträffande besparingar å dessa anslag, så mycket mindre som universiteten under nu rådande förhållanden med beskärning av statsanslagen vore för sin verksamhet i hög grad beroende av docentstipendiefonderna och reservfonderna. Några avsevärda besparingar å anslagen vore för övrigt icke att vänta, enär vikarier i allmänhet måste förordnas.

Om riksdagen icke framställde erinran mot de medelsdispositioner, som av departementschefen förordats, hade departementschefen för avsikt att framdeles ånyo anmäla detta ärende för Kungl. Maj:t. Närmare bestämmelser i ämnet torde få utfärdas av Kungl. Maj:t i anslutning till det anförda. Riksdagens medgivande torde böra inhämtas till överskridande för innevarande och nästa budgetår av vederbörande poster i avlöningsstaterna för universiteten och karolinska institutet.

I detta sammanhang borde nämnas, att medel till avlöande av en amanuens vid pediatrika polikliniken vid Norrtulls sjukhus i Stockholm bestredes från ett särskilt anslag, Universitetssjukhus: Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm, vilket för innevarande budgetår vore uppfört med ett bestämt och för nästa budgetår med ett förslagsvis beräknat belopp. Vad i det föregående yttrats om arvodestagare vid karolinska institutet ägde tillämpning även på denne amanuens. Om denne skulle bli berättigad att under inkallelse till värnpliktstjänstgöring av den art, det här gällde, bibehålla vissa arvodesförmåner, borde dessa löneförmåner bestridas från det angivna anslaget, vilket i så fall för innevarande budgetår torde böra förstärkas från anslaget till oförutsedda utgifter. Härtill borde riksdagens bemyndigande inhämtas. För nästa budgetår torde Kungl. Maj:t äga anvisa erforderliga medel ur ifrågavarande bidragsanslag, vilket då som nämnts komme att vara betecknat som förslagsanslag. Vad nu yttrats avsåge den på statsverket belöpande andelen av amanuensens arvode. Beträffande återstoden, som bestredes av Stockholms stad, torde det böra ankomma på staden att ställa erforderliga medel till förfogande.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts för- *Utskottet.*
varande förslag eller mot vad departementschefen i anslutning därtill anför, får utskottet hemställa,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att för det ändamål, som av chefen för ecklesiastikdepartementet i statsrådsprotokollet den 3 maj 1940 angivits, besluta om förstärkning dels under budgetåren 1939/40 och 1940/41 från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter av de i avlöningsstaterna för Uppsala universitet och för karolinska mediko-kirurgiska institutet under rubriken I. Professorer och lärare m. fl. uppförda delposterna till Arvoden och särskilda ersättningar,

bestämda av Kungl. Maj:t: Grundbelopp och den i avlöningsstaten för Lunds universitet under samma rubrik uppförda anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *dels ock* under budgetåret 1939/40 från nämnda förslagsanslag av anslaget till Universitetssjukhus: Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm.

Stockholm den 4 juni 1940.

På statsutskottets vägnar:

PER GUSTAFSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Gustafsson* i Benestad, *Nilsson* i Malmö, *Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson*, *Asplund*, *Nilsson* i Landeryd, *Andersson* i Fältenborg, *Andrén*, *Ström* i Lidköping, *Magnusson* i Kalmar, *Boman* och *friherre De Geer*; samt

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Svensson*, *Eriksson* i Stockholm, *Danielsson*, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Närlinge*, *Isacsson* och *Mårtensson*.
